

รายวิชาศิลปะ

รหัสวิชา ศ๑๖๑๐๑ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

เรื่อง นาฏยศัพท์

ครูผู้สอน ปิยะณัฐ หนูรัตน์

นางุยศัพท์

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. นักเรียนสามารถอธิบายความหมายและประเภทของนาฏยศัพท์ได้
๒. นักเรียนฝึกปฏิบัตินาฏยศัพท์
๓. นักเรียนตระหนักและเห็นคุณค่าทางนาฏศิลป์

กิจกรรม :

ภาพใด ถูกต้อง

ภาพใด เป็นภาพนาฏยศัพท์

๑

๒

ภาพใด เป็นภาพนาฏยศัพท์

๑

๒

นาฏยศัพท์ หมายถึง

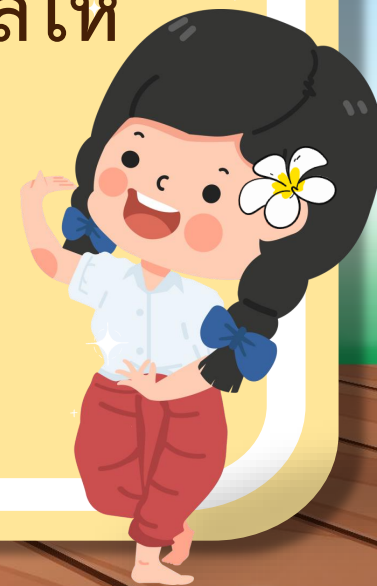
ศัพท์ที่ใช้เกี่ยวกับลักษณะท่ารำ ที่ใช้ในการฝึกหัดเพื่อแสดง
โขน ละคร เป็นคำที่ใช้ในวงการนาฏศิลป์ไทย สามารถสื่อ
ความหมายกันได้ทุกฝ่ายในการแสดง

“นาฏย” หมายถึง การฟ้อนรำ เกี่ยวกับการแสดงละคร

“ศัพท์” หมายถึง เสียง คำ เมื่อนำคำสองคำมารวมกัน
จึงทำให้ได้ความหมายขึ้นมา

ในเรื่องของการแสดงนาฏศิลป์ไทยนั้น ไม่ว่าจะเป็นการแสดง โขน ละคร หรือระบำเบ็ดเตล็ดต่าง ๆ การเคลื่อนไหว ลีลา ท่าทางต่าง ๆ ที่แสดงออกมานั้น ล้วนแต่มีความหมายเฉพาะ ซึ่งหากผู้แสดงได้ศึกษาในเรื่องของนาฏยศัพท์ ย่อมส่งผลให้ มีความเข้าใจในการแสดงนั้นมากขึ้น และผลงานการแสดง ก็จะออกมาสมบูรณ์แบบนั่นเอง

นาฏยศัพท์ แบ่งออกเป็น ๓ ประเภท

๑. นามศัพท์

๒. กิริยาศัพท์

๓. นาฏยศัพท์เบ็ดเตล็ด

๑. นามศัพท์

ศัพท์ที่เรียกชื่อท่ารำ หรือชื่อท่าที่บอกอาการกระทำของผู้นั้น
เช่น จีบ วง สลักมือ คลายมือ ฉายมือ ปาดมือ กระทบ กระทบ
ยกเท้า ก้าวเท้า ประเท้า กระทบเท้า ซอยเท้า ขยั่นเท้า
ฉายเท้า สะดุดเท้า เป็นต้น

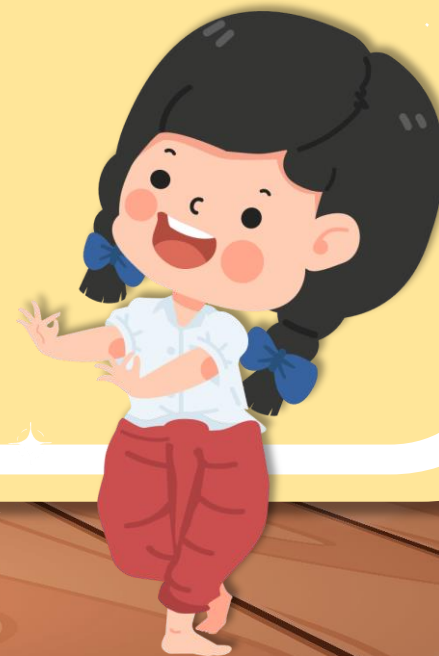
๒. กิริยาศัพท์

ศัพท์ที่ใช้เรียกในการปฏิบัติ แบ่งออกเป็น ศัพท์เสริม และ ศัพท์เลื่อม
ศัพท์เสริม หมายถึง ศัพท์ที่ใช้เรียกเพื่อปรับปรุงท่าทำให้ถูกต้อง
สวยงาม เช่น ก้นวง ลดวง ส่งมือ ดึงมือ หักข้อ เปิดคาง
กดคาง ก้นเข้า เปิดสัน เป็นต้น

๒. กิริยาศัพท์ (ต่อ)

ศัพท์เลื่อม หมายถึง ศัพท์ที่ใช้เรียกชื่อท่ารำหรือท่วงทีของผู้รำ
ที่ไม่ถูกต้องตามมาตรฐาน เพื่อให้ผู้รำนั้นรู้ตัว และแก้ไขท่าทีของตน
ให้ดีขึ้น เช่น วงหัก วงลั่น วงเหยียด วงล้ำ วงคว่ำ
รำล้ำจังหวะ รำหน่วงจังหวะ เป็นต้น

๓. นาฏยศัพท์เบ็ดเตล็ด

นาฏยศัพท์เบ็ดเตล็ด หมายถึง ศัพท์ต่าง ๆ ที่ใช้เรียก
ในภาษานาฏศิลป์ นอกเหนือไปจากนามศัพท์ และกิริยา
ศัพท์ เช่น จีบยาว จีบสั้น ลักคอ เดินมือ เอียงทางวง คืบ
ตัว

พระใหญ่ – พระน้อย นางกษัตริย์ นางตลาด ยืนเครื่อง
เป็นต้น

ตัดต้นก่อนเรียน
นาฏศิลป์

ตัดตนก่อนเรียนนาฏศิลป์

ตัดตนก่อนเรียนนาฏศิลป์

ตัดตนก่อนเรียนนาฏศิลป์

การฝึกปฏิบัติ

ให้นักเรียนท่องคำว่า จะ โจง จะ ทิง โจง ทิง
เพื่อเป็นการกำหนดจังหวะในการฝึกให้พร้อมกัน

นาฏยศัพท์ส่วนมือ

จีบ

วง

นาฏยศัพท์ การจีบ

๑. จีบคว่ำ

๒. จีบหงาย

๓. จีบปรกหน้า

๔. จีบปรกข้าง

๕. จีบส่งหลัง

๖. จีบล่อแก้ว

ตัวแทนนักเรียน ปฏิบัติหน้าชั้นเรียน

นาฏยศัพท์ การตั้งวง

๑. วงบน

๒. วงกลาง

๓. วงล่าง

๔. วงหน้า

๕. วงบัวบาน

ตัวแทนนักเรียน ปฏิบัติหน้าชั้นเรียน

นาฏยศัพท์ ส่วนเท้า

๑. ประสมเท้า

๒. ประเท้า

๓. ยกเท้า

๔. ก้าวเท้า

๕. กระทุ้งเท้า

๖. กระดกเท้า

ชั้นปฏิบัติ

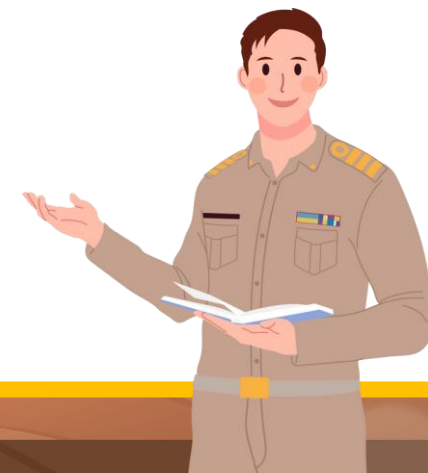
คำชี้แจง : กิจกรรมนักเรียน

ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มหรือจับคู่
ฝึกปฏิบัตินาฏยศัพท์ส่วนเท้า
และออกมาปฏิบัติหน้าชั้นเรียน

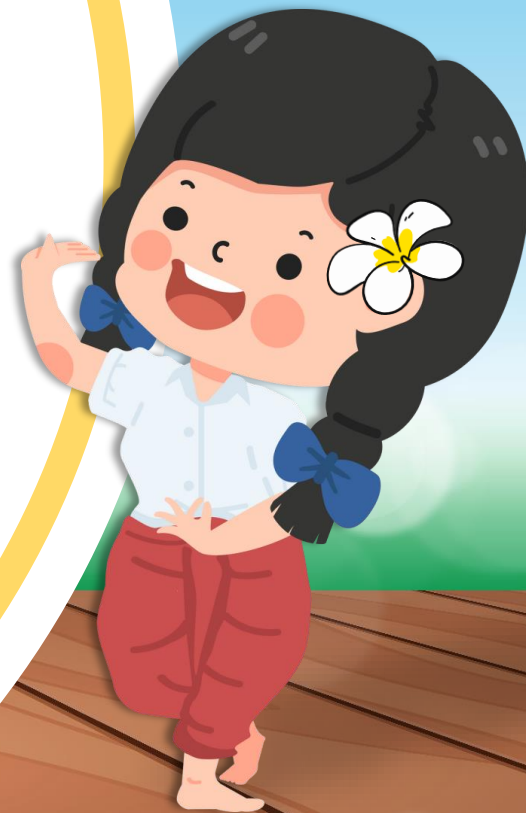
คำชี้แจง : บทบาทครูปลายทาง

ให้ครูปลายทางช่วยแนะนำการ
ฝึกปฏิบัตินาฏยศัพท์ของนักเรียน

สรุป

การเรียนรู้สำหรับวันนี้

นาฏยศัพท์

นาฏยศัพท์ หมายถึง ศัพท์ที่ใช้เกี่ยวกับลักษณะท่ารำ ที่ใช้ในการฝึกหัดนาฏศิลป์ โขน ละคร เป็นคำที่ใช้ในวงการนาฏศิลป์ไทย

นาฏยศัพท์ แบ่งออกเป็น ๓ ประเภท

๑. นามศัพท์ เช่น วง จีบ ยกเท้า ซอยเท้า ขยับเท้า

๒. กิริยาศัพท์ แบ่งเป็น ศัพท์เสริม และ ศัพท์เลื่อม

ศัพท์เสริม เช่น ก้นวง ลดวง หักข้อ เปิดค้าง

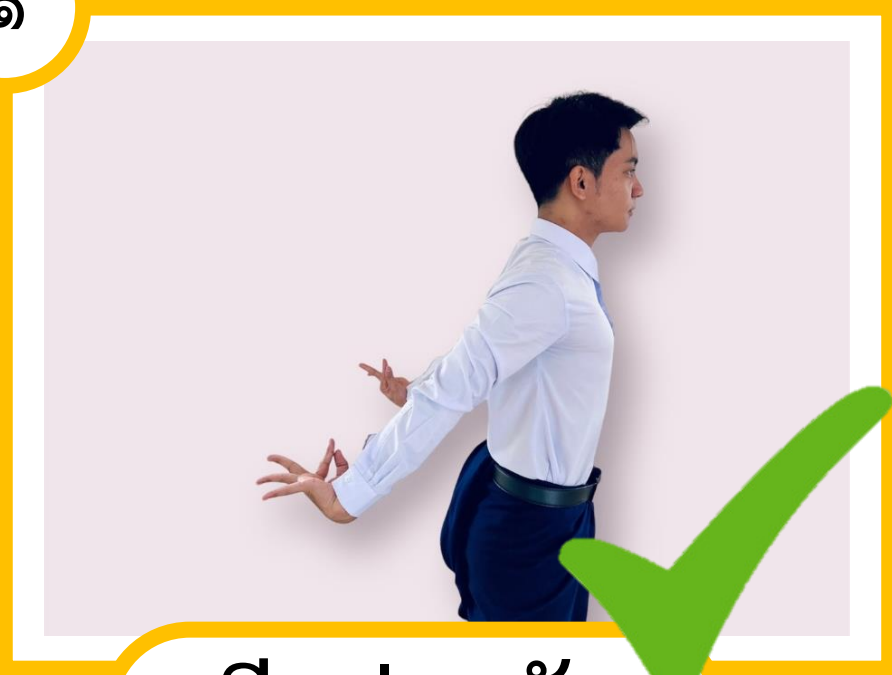
ศัพท์เลื่อม เช่น วงหัก วงลั่น รำหน่วงจังหวะ

๓. นาฏยศัพท์เบ็ดเตล็ด เช่น นางกษัตริย์ นางตลาด

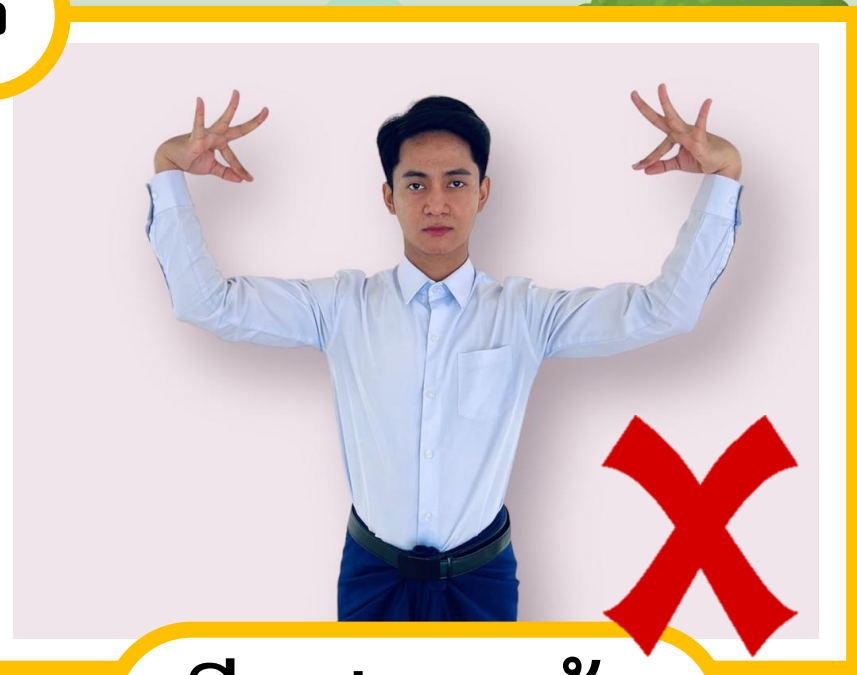
นาฏยศัพท์ ส่วนมือ

๑

จิบส่งหลัง

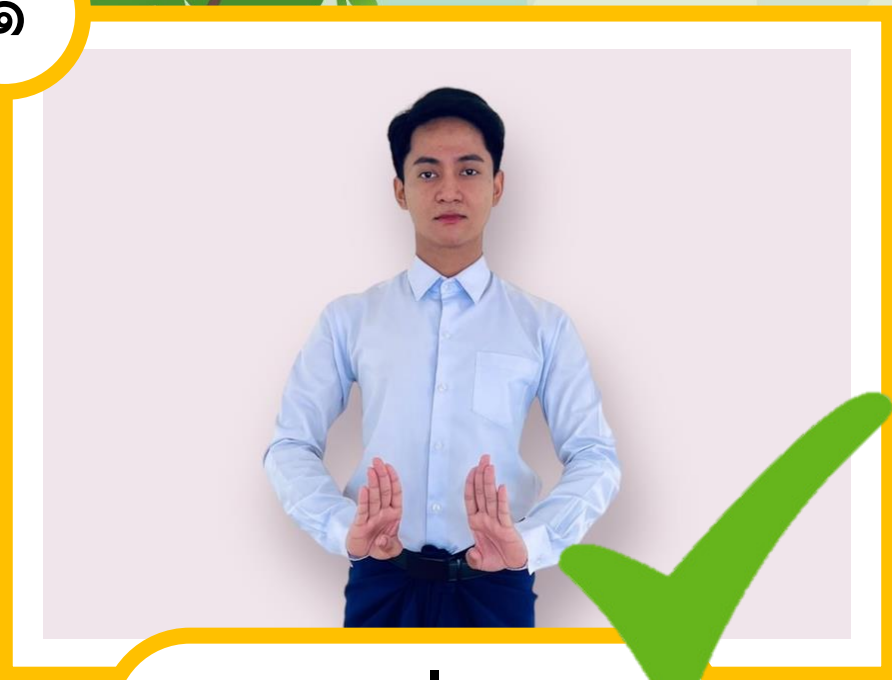
๒

จิบปรกหน้า

นาฏยศัพท์ ส่วนมือ

๑

วงล่าง

๒

วงกลาง

นาฏยศัพท์ ส่วนเท้า

๑

ก้าวเท้า

๒

กระดกเท้า

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง

ภาษาท่าทางนาฏศิลป์